

Vegyestartalmu hetilap. — A megyei közigazgatási bizottság közlönye.

Megjelen: hetenkint egyszer, csütörtökön.	Előfizetési feltételek: Egész évre 6 ft. Félévre 3 ft. Negyed évre 1 ft. 50 kr.	Hirdetések díjai: a háromhasábos petitor első hirdetésnél 4 kr., többszörinél 3 kr. Kincstári illeték minden egyes bejuttatásért 30 kr.
Szerkesztői iroda: Pleitz Fer. Pál könyvnyomdájában Nagy-Beeskereken.	Hirdetések és melléletek — utóbbiak a kincstári illetékkel együtt 1 ft. 50 krral számítva — minden nyelven félévvel a kiadóhivataltban. Kérjük az iktatási díjakat az iktatmányokkal együtt legelőbb szerda reggeli 10 óráig beküldeni, mivel azok különben tekintetbe nem vehetnek.	Kiadóhivatal: Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája Nagy-Beeskereken, hova az előfizetési pénzek és iktatási díjak küldendők.

GRÓF CSEKONICS JÁNOS.

Egy nemes szív szünt meg dobogni, egy valódi — a szó legnemesebb értelmében — emberbarát szállt a sirba, nagyméltósága zombolyi és janovai gróf Csekonics János úr, ő csász. és ap. kir. Felsőházi tanácsos, a zombolyi és janovai uradalmak tulajdonosa, közel fél évi szenvedés után, élte 71-ik évében, folyó hó 2-án, reggeli 2 órakor elhunyt.

A boldogult a magyar aristokráciának egyik legrokonszenvesebb alakja s megyénknek büszkesége volt; a közéletben nem működött ugyan közvetlenül, de közvetve részt vett ő abban és itt is sokszor tapasztaltuk áldásdús működését, de főleg a valódi jótékonykodás terén találkozhattunk vele lépten nyomon; ott volt ő mindenütt, hol nyomort enyhíteni, éhezdeket táplálni, meziteleneket ruházni kellett; élénk emlékezetében él; pedig jó tetteinek csak parányi része jutott a nagy közönség tudomására, mert az ő példátlan jószívűségéhez csak szerénysége volt hasonlítható, s jótetteit lehetőleg titokban gyakorolta. Nemes tettei a trónnal is elismerésre találtak és a grófi czim a belső titkossági méltóság még soha sem diszített nemesebb méltóbb keblét. Dona Dei Dono! volt választott jelszava s ezt híven megtartotta megyei közügyek köztisztelőben álló bajnoka és vezérfeje — s leánya Margit grófnő gróf Károlyi Pista neje és számos rokonság nevezetesen a Liphay-Orczy-Pirét bárócsaládok. A boldogultnak temetése folyó hó 4-én, délután 4 órakor, Zombolyán nagy részvét mellett ment véghez, a szakadó eső járhatatlan utak daczára roppant számú gyászoló közönség jelenlétében; a szertartást Németh püspök úr ő mltsága végezte nagy számú segédlettel; a család tagjain kívül ott voltak: Cziráky János gróf és neje, Tisza Lajos kir. biztos, Hieronymi államtitkár, herceg Taxis Egon, a Rogendorf, Bethlen József, Pejacevich János grófok, Gyertyánffy László, János és Ferencz, Dániel Pál, Béla és József, Ürményi Csávósy és több birtokosok, Zsiros Lajos országgy. képviselő, a 13-ik huszárezred és a 13-ik honvédszászlóalj tisztikara diszben; számos küldöttség, és pedig: a megyei vezetve a főispán által, vele az alispán, főjegyző, a központi, a zombolyi, kikindai, cseneji, perjámosi szolgabírószék személyzete és számos bizottsági tag; a szab. kir. Szeged városi küldöttség Pálffy polgármester vezetése alatt, a kikindai kir. ügyészség személyzete, a kikindai kir. trvszék tagjai közül többen, a zombolyi járásbírószék, a zombolyi jótékony nőegylet, a dalárda, a zombolyi, csöszteleki, grabácsi lövészek, zombolyi önkényes tűzoltók mind diszben, a szomszédos és a boldogult uradalmihoz tartozó községek előljárói.

A ravatalt számtalan koszorú díszíté, különösen szépek voltak a családtagok, a zombolyi takarékpénztár, nőegylet és casino koszorúi, a megye koszorúja is kiválóan díszes volt, sárga-kék szallagján ezen felirattal: „Torontál vármegye nemeslelkű hű fiának.“

A beszentelés után főtiszt. Nussbaum esperes mondott rövid, de az elhunyt nemeslelkűségét híven ecsetelő szónoklatot, melynek bevégeztével az imposans menet megindult s az összes gyászoló közönség kikísérte a koporsót, melyet az elhunyt gazdatisztjei és a községek előljárói felváltva vittek a községen kívül lévő kalváriahegy alatti családi sírboltig, ott helyzetetett el örök nyugalomra, de emléke élni fog a míg az emberekből ki nem hal a háláérzet s amíg jó emberek lesznek a földön, kik a nemes szívet megérténi, méltányolni képesek.

Béke lengjen porai felett! Áldás emlékére!

**

Nagy-Beeskerek, aug. 4-én.

Szerbiával kötendő kereskedelmi szerződésünk nézve kétszeres érdekel bir, először mert nem csak kereskedelemről, hanem vámkartellről és határforgalomról, szökevények kiszolgáltatásáról és consuli szerződésről is van szó, másodsor pedig, mert e kérdés bennünket mint végvidékieket nagyon is közelről érdekel. Különösen ezen utóbbi pont nevezetesen, melynek stipulációjánál Szerbia erejének erejével a capitulatio, azaz azon jognak, mely szerint keleten lakó hazánkiai az illető tartomány jogköréből kivéve saját hazájuk consuli jogkörének vetkés alá, eltörülésére törekedik, mely exterritorialitas megszüntetéséről nagy engedmény volna. Igaz, hogy a consuli igazságszolgáltatás már természeténél fogva egyoldalú lévén mindig saját honfiai javára az illető tartomány rovására dönt, tekintetbe veendő azonban azon körülmény, hogy Szerbia újdonat-új állam, hogy Szerbia nem civilizált állam, s ha így e jogunkról a consuli igazságszolgáltatás hanyasága miatt le is mondunk, avval az állammal szemben csak a legvilágo-

sabb szerződéssel, legegyszerűbb és lepraecisiorabb vámtételekkel lehet jogainkat és érdekeinket megvédeni, forgalmunkat a kicsinyes bosszantásoktól megszabadítani. E kérdés bennünket magyarakat különösen délvidékieket inkább érdekel, mert Szerbiával határosok lévén folytonosan érintkezünk vele és hatóságainkkal, mi tudvalevőleg Szerbiának irányunkban való antipathijánál fogva nem valami kellemes. Az osztrák, magyar és szerb küldöttek már összeültek, hogy a hozandó kereskedelmi szerződés módoszatai felett tanácskozzanak. A bécsi kormány itt is oly követelésekkel lépett fel, melyekkel a magyar érdekeket nem igen respectálta.

E szerződés megkötésénél mind ipari mind mezőgazdasági érdekeinket tekintetbe kell vennünk. Szerbia pusztán földművelő ország, s mint ilyen a határos államokra nézve két irányban bir fontossággal, nevezetesen olcsó nyers terményekkel láthatja el ezeket, más részről piacul szolgálhat ezek ipari czikkeinek. Magyarországnak itt ismét egy ügyesbajos szerződés megkötésével van dolga; mert Szerbia hazánkra nézve Ausztriával

szemben versenytárs, ipari szempontból pedig Ausztria versenytársunk Szerbiával szemben. Természetes, hogy Ausztria, mely a velünk megkötött szerződésnél a maga protectionista rendszerét iparkodott érvényre juttatni, ezen alkalommal is a mi iparunk elnyomásával a maga ipari czikkeinek új emporiumot és Szerbiával termeltető gyarmatot akar szerezni. Innen van, hogy bécsi lapok Szerbiát pártfogásukba vévén a magyar kormány ellen a legdühösebb támadásokat intézik, mi az összbirodalom szempontjából nem valami okos dolog.

Az osztrák részről történt biztatásra a kis Szerbia az orosz protekció felhasználásával és a sok rimánkodásával magának oly alapot teremtett a szerződés megkötésére, melytől mint fait accomplitól elteríteni már alig alig lehet. Szerbia még mint Törökország vazallusa az előbb kötött szerződések lábbal tiprásával 1864-ben egész autonóm tarifát készített, melynek tételait alkalmazá aztán az osztrák-magyaruk bevitelénél. Skülönös az, hogy Szerbia, melynek igazságszolgáltatása, közigazgatása még teljesen primitív

az értékvmot hozta be, melynek alkalmazásánál határozatlanság, önkény és tudatlanság végtelen sokat árthat forgalmunknak. Ezt tehát tovább tűrni lehetetlen. A kiküldötteknek határozott s világos szerződéses tarifát kell megalkotniok. A kereskedelmi szerződésről egyelőre mit sem mondhatni. A forgalom gyarapodása és megkönnyítése mindkét szomszédos állam érdekében fekszik, de a szigorú ellenőrzés mindenesetre a mi dolgunk.

Óhajtható volna, hogy a capitulatio megszüntetésével és honfainknak a szerb igazságszolgáltatás körébe vonásával a kiszolgáltatási szerződés ne csak közönséges hünyösökre, hanem katonai szökevényekre is kiterjesztessék. Birodalunkból tudvalevőleg, ha Szerbiában valami forrong, rendesen ezek szöknek és lépnek a szerb hadseregbe, hol aztán gyorsabban emelkednek a rangban, mint nálunk. E szökevényeket Szerbiában rendesen tárt karokkal fogadják és a szerb ügyvéteinek tekintik, kiket természetesen mint testvéreket nem örömet szolgáltatják ki. Ez okból utasította vissza több ízben Szerbia a kiszolgáltatási szer-

zódás kiterjesztését a szökevényekre, hiszük azonban, hogy Szerbia, mert a kiszolgáltatás amugy is kölcsönös, érszben is engedni fog.

Kereskedelmi s ipar-viszonyaink Szerbiával.

II.
Általános vonásokban érintettük állapotát Szerbiának, s mielőtt a részletekre mennénk át, nem lesz érdekelni pár szóval annak népességi viszonyairól és közlekedési módokról is pár szót szólni, tudván azt, hogy a népesség száma, annak szükségletei s a szükségletek kismérete, továbbá a közlekedési eszközök fűdolog akkor, midőn bizonyos tekintetben a térfoglalás legegyszerűbb elvű.

Szerbia lakossága az 1874-ik évben megjelent népszámlálás szerint, melynek azonban anyaga feldolgozva csak a f. évi május hónap tételét a szerb pénzügyminiszterium által közzé „D. zavopis Srbije“ cím alatt, — 48 városban, 2152 faluban, 1089 községben összesen 1.353.890. Ezen népességnek túlnyomó száma, vagyis majdnem 99%-ka vallásra nézve görög nem egyesült, nemzetiségre nézve pedig szerb, s így a más vallásúak és más nemzetiségűek a népességnek 1%-át képezik. A városok népességének összes létszáma 138.710-nél nem több, úgy hogy Belgrád kivül, melynek 27.605 lakója van — oly város, melyek 4500 lakójánál több volna, nincs, sőt 105, 200, 300 lakóval bíró városok is vannak, miből látszik, hogy Belgrádon kívül Szerbiában nagyobb szabású város nincs is. De ezen nem is lehet csodálkozni, és Szerbia közgazdasági hátramaradottsága is könnyen megérthető, ha megfontoljuk, hogy a gyér népesség mellett a közlekedési eszközök mily primitív állapotban vannak. A törökországi utak szekerforgalomra rendszerint nem alkalmasak. A külfölddel összeköttetésben álló kereskedők kénytelenek a tengeri kikötőkben, illetőleg a vasúti állomásokon külön bizományosokat tartani, kik a nagy lakásban és hordókon megérkező árukat átcsomagolják oly módon, hogy egyes lovakon azokat tova lehessen szállítani. Ezért egész Törökországban és még Szerbiában is jobbadán löteher után számítanak, mely áll 100 okából, azaz 127 kilogrammból. A lókaraván, melyhez még sok hajtó is kell, legfeljebb 6—7 órányi utat tesz naponta, s így a mellett, hogy a fuvarozási költségek magasak, a forgalom is, kivált a zord téli időszakban, szerfelett bizonytalan is.

Midőn Milos kezébe vette hazája ügyeinek rendezését, kocsit még nem igen ismertek Szerbiában, kerék-ábronsot pedig vasból megépítték még senki nem is látott, az utépítést tehát igen helyesen képezték fontos pontot a szerb kormány programjában, miután azonban szakértők hiányában előbb ezeket kellett külföldön kiképezni, a haladás igen nehezen volt elérhető. Ma már azonban igen nevezetes eredmény van e tekintetben is elérve, s némely ut, mint például a kujazsevácbányai, kitűnő, azon még európai kocsik is járhat. A egyes kerületek központjai szinte rendes összeköttetésbe hozattak, azonban hidak, vízvezeték és vicinális utakról ez ideig még szó sincs.

Ezen általános vázlatok után szólni fogunk még Szerbia kivételéről, a szerbiai ipar fejlettségi fokáról, neméről, bevételünk- s bevételi cikkeinkről, mindezekről azonban jövőre. X.

A hadmentességi díj kivétele körüli eljárás 1880. évben rövid kivonatban.

- Fizettek azok, kik mindenkorra alkalmatlanok, töröltettek (bár mely korosztályból) és nem mindenkorra keresetképteleneknek találtak;
- kik az utolsó korosztályban alkalmatlanok, visszahelyeztettek;
- kik az utolsó korosztályban reklamáltak és ebben felmentettek;

d) kik besoroztattak, de később concertatio után elbocsájtattak;

e) kik superarbitrio után bocsájtattak el; ezek azon évtől fogva kötelesek hadmentességi díjat fizetni, a melyben ezen törvény érvénybe lép.

A kik 1869. évtől fogva 1879. év végéig terjedő időszakban töröltettek és az utolsó

korosztályban mint alkalmatlanok visszahelyeztettek, de azok is, kik superarbitrio után elbocsájtattak, fizetni kötelesek 1879. évtől kezdve mindazon évekre, melyet az illető — hogy 12 év kitéljen — eltölteni köteles lett volna. Ezek közül — ha az illető az 1869. évi ujonczozástól kezdve 1879-ig I., II. vagy III. korosztályban volt is — különbség nélkül fizet valamennyi a következő táblázat szerint:

Véd kötelezettségi idő												Nyilvántartandó és fizetni kötelesek hány évig?	Jegyzet.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
ujjonczozási évek													
1869	1870	1871	1872	1873	1874	1875	1876	1877	1878	1879	1880	2	Ha a szolgálati idő az ujonczozási évvel kezdődik, ha pedig csak az azt követő évtől, akkor minden évbenél 1 évvel több. A bekerített évszámoktól kezdődik a még hátralevő szolgálati időtartam.
1870	1871	1872	1873	1874	1875	1876	1877	1878	1879	1880	1881	3	
1871	1872	1873	1874	1875	1876	1877	1878	1879	1880	1881	1882	4	
1872	1873	1874	1875	1876	1877	1878	1879	1880	1881	1882	1883	5	
1873	1874	1875	1876	1877	1878	1879	1880	1881	1882	1883	1884	6	
1874	1875	1876	1877	1878	1879	1880	1881	1882	1883	1884	1885	7	
1875	1876	1877	1878	1879	1880	1881	1882	1883	1884	1885	1886	8	
1876	1877	1878	1879	1880	1881	1882	1883	1884	1885	1886	1887	9	
1877	1878	1879	1880	1881	1882	1883	1884	1885	1886	1887	1888	10	
1878	1879	1880	1881	1882	1883	1884	1885	1886	1887	1888	1889	11	
1879	1880	1881	1882	1883	1884	1885	1886	1887	1888	1889	1890	12	

Ugyan ezen táblázat szerint fizetnek hadmentességi díjt azok is, kik 1869—1879. év végéig terjedő időszakban felmentettek, avagy a tényleges hadiszolgálat alól concertatio után elbocsájtattak.

Hadmentességi díjat nem fizetnek: papjelöltek, növendékek és papok, tanítójelöltek, tanítók, míg eme minőségük meg nem szűnik, továbbá szegények stb.

Hadmentességi díj fizetése megszűnik: halál által, és ha a díjazásra kötelest egyén a közeletásban részesített szegények sorába jut.

A hadmentességi díj mennyisége: 1. 3 frtot fizetnek évenként a) cselédminőségben alkalmazott egyének; b) nap-számosok.

2. 4 frtot fizetnek évenként a) házi cselédek; b) kereskedelmi- és iparüzletekben alkalmazott segédek ha 40 frtnál több havi díjt nem huznak; c) havidíjasok, irnokok, kik évi vagy havi fizetést nem huznak; d) házalók.

3. 6 frtot fizet évenként a) önálló kézműiparos, vagy van segédje vagy nincs.

4. A föld- és házirtók, kereskedők, általában haszonhajtó foglalkozást űzők fizetnek a reájuk — vagy a cselédőre 1879. évre — az 1880. évben kivetett összes állami egyenes adó után, 1880. évre pedig az 1879. évi adó után hadmentességi díj címén: 5 forintot, ha összes állami egyenes adója 50 frtnál nem több; 10 frtot, ha összes állami egyenes adója 50—100 frtig nem több; 20 frtot, ha összes állami egyenes adója 100—500 frtig nem több; 40 frtot, ha összes állami egyenes adója 500—1000 frtig nem több; 80 frtot, ha összes állami egyenes adója 1000—3000 frtig nem több; 100 frtot, ha összes állami egyenes adója 3000 frton felül.

5. A keresetadó IV. osztályában kizárólag tartozók akár családők, akár családtagok (p. o. hivatalnokok, lelkesek stb.) szinte a fent érintett éveken kivetett adójuk után fizetnek: 5 frtot, ha összes állami egyenes adója 50 frtnál nem több; 10 frtot, ha összes állami egyenes adója 50—100 frtig nem több; 20 frtot, ha összes állami egyenes adója 100—200 frtig nem több; 40 frtot, ha összes állami egyenes adója 200—400 frtig nem több; 80 frtot, ha összes állami egyenes adója 400—800 frtig nem több; 100 frtot, ha összes állami egyenes adója 800 frton felül.

Első sorban a véd kötelek tartozik a hadmentességi díjt fizetni, a családtagokét ellenben a családők, a cselédéket pedig a gazda, ez utóbbinak jogában áll azt az illetőnek béréből levonni.

A díjkötelesek a szolgabíró által nyilván tartandók stb.

A községben tartózkodó a felhívott korosztályba nem tartozó idegenek vallomás be-

adásra kötelezvekké mindaddig, míg a díjkötelesek közé tartozik, eme vallomások szerint a község a kimutatást elkészíti és elküldi azt azon kir. adófelügyelőnek, a mely a bevalló állandó lakhelyére illetékes, nem különben az illetékes várost, avagy szolgabírósgót is értesíti egy ily kimutatás közlésevel aziránt, hogy az ezen körülményt nyilvántartásába bejegyezhesse.

A hadmentességi díjt az adófelügyelőség veti ki a kimutatások alapján; ennek megtörténte után vissza küldi a kivetési lajstromot minden egyes községnek 8 napi kitéllet végett.

A szolgabírósg az 1869—1879. évbeliek az A. minta szerint, az 1880. évbeliek a B. minta szerint készíti el az avatási lajstromokból, később keresztül vezet az előforduló változásokat eme kimutatások 29—38. rovataiban.

A szolgabírósg e hó végéig az A. és B. kimutatásokat megküldi községeinek, ép úgy havonként és esetről esetre a D. jegyzéket is, melybe az utóállítások és concertatio után felmentettek, elbocsájtottak foglalvak.

A községi előjárás köteles eme jegyzékek átvételétől számított 8 nap alatt az A. kimutatásból a C. kimutatást (lajstrom), a B. kimutatásból a D. kimutatást (lajstrom) elkészíteni, kitöltve a C-ben 1—23-ikig, a D-ben 1—20-ik rovatait. A szolgabíró D. kimutatásnak ellenben csak is a 17—20-ik rovatait kell hogy kitöltse (nem kell külön kimutatás).

Ezek után a szolgabíró A., B. és D. nyilvántartási jegyzékek a községi C. és D. és a vallomási iven közvetlen az adófelügyelőséghez küldendők.

Azon véd kötelesektől, kik állandó lakhelyükön kívül adóval megróva nincsenek, nem szükségeltetik vallomás, (mert ott az adókönyv és egyebek).

Az 1878. és 1879. évekre eső hadmentességi díj az adófelügyelőség által, ambar egyszerűen vettetik most ugyan ki, azonban az 1880. évi adókönyv 20. rovata alatt csak is az 1879. évi hadmentességi illeték lesz előírandó; az 1880. évi díjak pedig az 1881. évi adókönyvbe, már t. i. csak is azoknak díjait írja elő a község, a kik nem 100 frton felüli adóhivatali fizetők, mert ezeknek tételezései „adóhivatali fizető“ vagy egyéb jeggyel megjelölendők, hogy azokat az adóhivatal saját főkönyvében előírhasa.

Azon díjköteleseknél, melyek díjai a községnél előírva, a C. mintájú kivetési lajstrom 42-ik rovataiban, az adókönyv tételezései beiktatandó és hogy a lajstrom 8 napon át kitéve volt igazoló záradékkal látandó el.

A díjkönyveseké azonnal szinte kitöltendők és a felelnek kézbesítendők.

Az 1880. évben díjzetési kötelezettségbe lépők a D. mintájú lajstromban foglalvak, ezek díjai ugyan a fenti módon s mint

már érintve lett, az 1881. évi adókönyvbe lesz előírandó.

A kivetési lajstrom közzétételére kitűzött 8 napi határidő lejáratától számítandó 15 nap alatt a kivetés elleni felelbeszések a közigazgatási bizottsághoz nyújthatók be.

Két egyenlő végzés esetén, felelbeszések nincsen helye, ellen esetben igen, a pénzügyminiszterhez.

Ha a díjkötelesek valamelyike elhal, ez esetben igazolandó bélyegmentes halotti bizonylattal az illetékes kir. adófelügyelőségnek.

A hadmentességi díj 1880. évi július 1-én egyszerre fizetendő le, jövőben pedig az adóévet követő év január hó 1-én napján.

Minden díjköteles tartozik, ha valamely más községbe átköltözködik, beigazolni, hogy díjait lefizette.

A hadmentességi díjak az egyenes adók napi jegyzékebe iktatandók és az adóval együtt beszállítandók.

Eme törvénynek tehát visszaható ereje van az 1879. évre is (lásd a t.-cz. 23. §-át).

Megtörölésul. *)

Tudvalevőleg Széchenyi Dénes gróf hírlapíróinak csapatát fel. Irogatni szokott a „Nemzetgazdasági szemle“ rovataiba, mi nem csak dicséretes, de annál is inkább hasznosabb dolog, mivel a nemes gróf komoly törekvéseiről, valamint arról is tesz tanúbizonyságot, hogy ő méltósága drága idejét nem a magas sport üzésére egyedül, de inkább közérdeki ügyekre felhasználja.

És ezt mi is dicséreljük és örömmel üdvözljük a nemes gróftól a hasznos munkásság terén. Nem helyes elhárítani azonban a gróf ur azon eljárását, hogy olyatán dogokról is ír, mihez „ut figura docet“ nem ért és hogy közigazgatásunk azon tényezőit is epébe martott tollal támadja meg, kik még csak a legutóbbi időkben is fényesen igazoltak azt, hogy — érezve a közigazgatás rozott gépezetének továbbra is tarthatatlan voltát, komolyan törekednek annak reformszerű átformálására.

Hogy „a földmivelő megölő tyranusa“ a községi jegyző* ezt eddig Széchenyi Dénes grófnak kívül még senki se írta. A mit irt, az igaz, hogy új, de igaz az is, hogy valótlan.

Igaz továbbá az is, hogy a földmivelő hajdan vagyonos volt. De az csakugyan nem a gróf ur érdeme, valamint tagadhatatlan az is, hogy a jobbágyok idejében a jó nagy urak nem igen nyújtottak alkalmat annak a most annyi bével védelmezett pórak arra, hogy szerfelett meggazdagodjan. Ha a földmives meggazdagodott, az a jó termés és a kedvező adózási viszonyokban talála feltételeit. Tudnia kellene pedig a nemes grófnak, hogy a földmivesnek adómegeterheltes távolról sem a jegyzőtől függ és hogy nem rajta mulik, ha:

- Több adót és terhet róvnak a földmivelőre, mint a mennyit a szegény paraszt földjeiből kisasajtolni képes;
- nem rendelkezik a jó isten akaratával és nem annyira befolyásos oda fent, hogy megóvja községét éveken át tartó elemi csapásoktól;
- ha a jóléti nagybirtokosok a földmivelőtől oly magas haszonbért követelnek kiadandó roppant birtokaiktól, melyektől rendszeren kevesebb adót fizetnek, mint a szegény, alig néhány hold felett rendelkező paraszt, hogy a bérlet kötésre kénytelen földmivelő majdnem rendszeren tönkre megy, míg haszonbérlet megfizeti; az sem mulik soha a községi jegyző, hogy ha a nagybirtokos urak silány termés idején még a kivetett magját sem aratott földmivesen kegyellenül veszik meg per- és végrehajtás útján a hátralékban levő haszonbért;
- azért sem tehet a jegyző, hogy a nagybirtokos urak — tisztelet a kivételnek — a szegény földmivelő segélyezésére mitsem tesznek, valamint egyáltalában a nagybirtokos

*) Jegyzőink érdekében közöljük e cikket, de minden pontjában nem értünk egyet. Szerk.

TÁRGYA

Az ujkor népei.

A germánokkal és a kereszténységgel két ellensége lépett fel a római birodalomnak, melyeknek ellen nem állhatott. Azoknak egyike is képes volt ez ókori hatalmat ledönteni; támadásaikban azonban egyesültek és egy ujkort nyitottak meg. Pogány népek és egy ujkort épűgy mint a gallok, habár lassabban s talán csak mint győzők, rómanizálódtak volna; a kereszténység pedig a germanok nélkül a régi nézetek közt elpogányosított volna. Sajnátságos képet tár elénk a római birodalom bukása! Eszakkeltől friss, nyers nézetek, zabolátlan erejükben törve előre, délkeletről szellemi zivatár tüntek fel, melyben a görög és római szellem elhallgatott. A természet és szellem közt való szakadás a kereszténységben beállt. Bármennyit foglalkoztak a bölcselők és a bölcselők iskolák a problema megfejtésével, a népek érzéki világukat megtartották, sőt általa vétköztek is. Léptek fel ezután zsidó férfiak és a hús semmisségét hirdető egy istent tanítottak, ki nem lakozik arany, ezüst és kőszobrokban és csak egy napot tűzött ki az ítéletre, melytől csak bűnbánat által szabadulhatni. Tudatlan mesteremberek azt hirdették, hogy a bölcsélet hiábavaló, hogy csak ők maguk tudják az

igazságot, mely abban áll, hogy isten mindnyajuk üdvözölése végett egyedülű fiát a földre küldte; e vallás által a világi méltóságok megbuktak, a szegényeknek és alacsonyoknak mennyországi dicsőség ígértetett. A rabszolga halálnak legkínzóbb eszköze, a kereszt az új birodalom symboluma lett. Amint a hunnok és germanok nagy rajai a római birodalom felé özönltek, mar a kereszténységnek, a szellemnek az istenített természet fölötti uralma szilárdul állt. Másrésztől az új népeknek egész természetű frissességére szükség volt, hogy a kereszténységnek az érzékiesség ellen megindított harcának gát veltessenék. Hova jutott volna a világ a Zeioták által, ha a germanok esetleg fel nem lépnek! Borzasztó csak rá is gondolni a byzanci, aegypuszi és syriai állapotok elposhadására! Ezen északi pogánynepeknek a nagy népvándorlás idején nagy feladata volt a kereszténységnek.

Itt nemcsak arról van szó, hogy az emberek egy lábán álljanak mint Syriában, avagy az anachoreták módjára a hús előléseére törekedjenek, hanem hogy a kereszténység az erdőbe vonuljon, hirdető a pogányoknak, hogyan kell a fakát kiirtani, mocsárokat kiszárítani, építeni és iltetni. Ez volt az első keresztény missionariusoknak, a szerzeteseknek első feladata. A kereszténység a középkorban százaadokon át az érzékiesség ellen harcolva terjedt. A kereszties háborúk idején került ismét felül az érzékiesség uralma. —

Ekkor azonban már a hatalmas éjszak pogánysága megkeresztelkedett volt teljesen és a keresztény nyugat keblében nem allotak ellenségek egymással szemben. Nemsokára azonban meglapultak az összetartó kötelekek, egy új ellen lépett fel a keleten, ki eszméért küzdött. Új szellem kezdett lengedezni, melyet eddig az egyház leigazva tartott, mert kezdetben egymást támogatta léteztek. De a kereszténység csakhamar felavatta a maga urává. A kereszties háborúkkal kezdődik a középkornak „rózsás“ ideje, a nemzetiségek érvényülése az életben és a szellemben; a lovagok, a szerelem és a művészetek kora következett el. A Provenca északi Franciaország, Olaszország, Németon és Magyarország egymást követték versenyezve. Mindenütt sürgés-forgás. Az egyházat minden ellenzése ellenére magukkal ragadják, sőt vezéri szerepre kényszerítik. Valaha, midőn még a római birodalom egyisége élere volt állítva, a tarkaságra, szétzülésre való áramlatot a népvándorlás idézte elő; jelenleg az egyház túlhajtott, erőszakosságra hajló egységét a népek politikai törekvései lazították meg és bontották fel. Ezen egész korban, ha a művészeteket nem vesszük, a lovagi nevelés volt irányadó az egész korszakra. Lovaglás, vivás és udvari illemekek tanulása voltak főcéljai; nemesi képzettségnek kellett a lovagot kitüntetni, ki megesküdt, hogy jogtalanságot nem tűr és a szegényt ótalmazza. Tudjuk azonban, hogy a lovagság

nemsokára más irányba tereltetett; gyakorlati érdekek kezdtek úrvényesülni az életben. A régi zabolátlanág újra kitért, melytől a kereszténység a szélesebb körű eszmék hirdetésére által magát teljesen tehetelenné tette.

Az urak azaz a nemesek a népre támadtak, mindegyik zsarolni, rabolni akart. Féltelesség, önkény kapott erőre. A puszkapor feltalálásával, s új tengeri utak felfedezésével végződik a középkor. A merész wittenbergi barát teteivel kezdődik az ujkor, ki az egyház egyedüli üdvözítésének és szellemi egyeduraságának épűgy véget vetett, mint a nemességnek a golyó. Forduljunk a féktelen, leigazott és czopfos időkötől a jelenhez és tekintsünk végig a nagyobb népeken.

A francia fél görög, élénk, formaszerező és elmés. De csak félgörög. Kelta természet nem engedi egészen a cselhoz jutni, hova a hellen elhatott, az összhangos széphez. Izlése kiművelt, de nem egészen tisztult. Tudja, hogyan kell valamire fogni, mindig nagy ügyességgel kezdi: az ember azt hiszi, hogy összhangos szepet alkot; de csak hamar látja, hogy az ékesben, bajjólóban megakadt vagy túlzásra hajlik; a szabadság nála önkény, a rend kényszer, a szeszély önféjűködség, a kellem cikornyosság, a fenség borzasztóvá, az érzelem melege üres pathossá válik.

(Folytatása következik.)

által viselt terhek, mi arányban sem állanak a szegény földmivelőre rótt terhek súlyával. Kivan Széchenyi gróf ezek iránt felvilágosítást, szívesen szolgálnak döntő adatokkal;

5. miután az időjárás nem a községi jegyző intézi, oka bizonyára nem is annak, ha az éhező földmivelő haszonleső pénzintézeteknél gyakran magas kamat és felette rossz viszonyok terhe alatt kedvezőtlen hitelműveleteket kötni kénytelen. A kamat magas, a földmivelő megveszik még a csontja velőjét is, a pénzintézet gyarapodik, meggazdagodik, és a földmivelő végső vagyonát dobra verik.

Es ezen hitelintézetek részvényesei nem jegyzők, dehogyan, mert ők is szegények, hanem — nagybirtokosok!

Továbbá megfélejtkezett a nemes gróf teljesen arról, hogy:

a) Mindaddig a magas kormány mit sem tett, hogy a szegény, adóterhei alatt görnyedő földmivelő silány termés idején olcsó pénzhez jusson és hogy nyomorában kerülhetlen uszorosok gyilkos kezeibe ne kerüljön;

b) hogy az utóbb lefolyt évtizedek óta még a földmivelő is kiadásaiban utánozni törekszik a nagyokat és hogy mindkét nem-beli ruházatra, bamba divatok majmolásában, legalább is öltözködésekben többet költ mint igénytelen elődei;

c) hogy a legjobb munkaerőt elvonja az általános hadkötelezettség a földmivelő sokszor sürgős dolgától és nem ritkán egész családok koldussá lesznek, míg fentartójuk odajár a haza szolgálatában;

miután a község szegény jegyzője nem emelte az adót oly roppant magasságra, hanem csakis annak előírás nyomán megengedte;

miután nincsen annyi ereje, hogy a jó Istent bő áldásra szorítsa és a község határát az újabb időben valóban ijesztő módon gyakran ismétlődő elemi csapásoktól megóvjá;

miután hasztalan figyelmezteti a kapzsi lelkű nagybirtokosokat, hogy földjeiket ne oly roppant haszonbér mellett engedjék át a szegény földmivelőknek, de vissza sem tarthatja az országgyűlést, hogy a haszonbérrel rossz termés miatt hátralekötött földmivelőtől kegyetlen végrehajtás útján vegyék meg a sokszor nagy összegre rugó haszonbért;

miután arról sem tehet a községi jegyző, hogy a megszorult földmivelő olcsó pénzt kapjon, hogy a kormány hatálosan segélyezze és tönkre ne engedje jutni adóforrásait;

miután nem a jegyzők, hanem az ország pénzügyi részvényesei azon hitelintézetnek, melyek magas kamat alakjában kisajtolják a szegény földmivelő legvégső vércseppét és így nem ők, hanem a pénzemberek földönfutóvá teszik sokszor a legmunkásabb családokat;

miután a jegyzők nem korlátozhatják a lelketlen uszorosok eljárását és a szegény földmivelőt, a végrehajtás veszedelmétől meg nem óvhatják;

miután a községi jegyzőnek örülnie kell, ha községében nyugton megélhet és a költséges divat utánzása mi befolyása sincsen és végre

miután a jegyző a hadkötelezettséget, mely annyi munkát gyakran a legsürgösebb munka idején elvon a kenyeret kereső gazda lelkétől absolute fel nem függesztheti: Kénytelen lesz talán gróf Széchenyi Dénes ur, kitől feltesszük azt, hogy ha tud meggondolatlanul és valótlanságot írni, talán dologban való járatlansága miatt — van elég igazság érte, bevallani azt, hogy ezáltal a súlyköt messzire elvetette és hogy egy testületet sértett, vádolt, mely mindent előbb, csak gáncsot, vádat és sértést nem érdemelt meg.

Ennyit kénytelen voltam a megsértett igazság érdekében a testület képviselőit nyilvánítani, mely engem bizalmával megtisztelt.

Osztern, (Torontál) 1880. júl. hó 29-én.

Mohaupt Mihály,

a torontáli jegyzők egyletének r. elnöke.

VIDÉKI LEVELEZÉS.

Szerb-Ittebe, 1880. július 28-án.

Tekintetes szerkesztő ur!

Abbeli ígéremet értelmében, hogy becses „Torontál” lapjának olvasó közönsége értésére fogom hozni, a második helyben rendezendő műkedvelői előadást, ime beváltom szavamát és kérem eme pár soromnak becses lapjában való fölvetését.

Július hó 25-én tartotta a helybeli műkedvelői társaság második előadását erélyes rendezőjük vezetése alatt a „vörös kereszt” javára. Ezen alkalommal színré került 3 vígjáték és pedig először: „A váróteremben” vígjáték 1 felvonásban, írta: Müller Hugo, magyarosította Sz. K.

E darab tartalma abból áll, hogy egy vasuti indóházban véletlenül találkozik Margit, egy gazdag báróné, rokonával Csegeivel, kit nem ismer, mivel azonban valami örökség miatt pert folytat — és itt élettörténetük kölcsönös közlése, valamint egymás iránt kölcsönösen táplált érzelmeik kicserélése után, belátva, hogy ügyvédek csallták meg őket, kibékülnek, véget vetnek a pörnek s egybekelnek. Ez röviden a vígjáték tartalma.

Jovánovics Emil ur (Csegei Sándor) igen művésziül vitte keresztül szerepét. Minden művészi tehetségét felhasználva, adta elénk szerepének egyes részeit s kiválóképp monológjait, melyeket itt-ott elragadó hévvel s mesterséggel elmondott; így pl. azon helyen, hol mint valami Hamlet, mely gondolkodásba s a „kapzsi” szó definíciójába ereszkedik, ugy szintén midőn ingadozik, vajjon ellenállhatlan szenvedély ének s szerelme behatásának engedjen-e s logyó-

zöttnek nyilvánítsa-e magát szép ismeretlen rokona előtt? Megjelenséiben zaj, menydörgés vegyült — de voltak bennök nap-sugarak is, kedves jelenetek, vig pillanatok, elragadó fordulatok.

Elénk jelenetek előadásában a színészi koszorút Jovánovics urral mindjárt Hoffmann Etuska k. a. érdemli meg Csegei Margit szerepében. Ő annyi élénkséget tárt elénk mind kedves hangját, melylyel a dalt „Szeretlek én egyetlen...” ritka érzéssel előadta, mind pedig — szerepének egyes mozzanataiban — mozdulatait illetőleg, hogy kétségkívül újra tökéletesen megérdemelte a közönség elismerését. Szerepét eljátszotta rutinált erőletés és feszesség nélkül, hanem biztos szabad mozdulatokkal, játékaik tökéletességét nagyban elősegítette az, hogy — valamint maga Jovánovics ur is — szerepét egészen kívülről tudta. E két szereplő bármikor léphetne föl sikerrel nagyobb színpadon.

E darabban játszott még Molnár Henrik ur (pinczér) is. Alázatossága és fűrgesége által — mely tulajdonokat egy pinczérben föltételezünk — szerepének hű előadója volt. Igen tetszett a közönségben az e darabban előfordult vasutvonal robusjának utánzása, mely a coullissák mögül hallatszott. De térjünk át a második darabra:

„Deák-csiny”, bohózat 1 felvonásban szerzből fordította: Jovánovics Emil.

Jovánovics Emil ur (Széfi, deák) és Hoffmann Etuska k. a. (jegyese Ilka) speciális virtuozitásokkal és könnyűséggel játszó el szerepeiket. Széfi — betegnek tételvén magát — hiven fostette előtünk betegségének egyes mozzanatait, mely nem állt egyébből, mint azon félelemből, hogy hitelezői számláikkal ne alkalmatlankodjanak neki; innen a betegség tetteit. Gadsztonznya Csapóné, Haverla Aurélia k. a. volt, kinél ezen alkalommal egyes jelenetekben biztosabb mozdulatokat és itt-ott nagyobb élénkséget tapasztaltunk, mint a mult előadás alkalmával, noha akkor is a közönséget tökéletesen kielégítette. Ilka atyját előadta Dr. Dima J. Dusan ur. Kellemes megjelenés, biztos mozdulatok és kedves kifejezés által ez által is megmutatta, hogy törekvő és ügyes szereplő és bátran állhatna be harmadiknak a másik kettő közé. — Eltalálta az orvoságot — a min egy cseppet sem csodálkozunk, hisz szakmája! — de nem a betegség ellen, hanem azt, a mely a szerelemből kigyógyít, s varázs hatalmával kigyógyítja Széfi betegségét az által, hogy atyai áldását adja Ilkával való egybekelésére. A multkorai műkedvelők közül láttuk még a színpadon: Schreier k. a. (Szappanyiné) és Meggyessy urat (Forgó deák). Mindkettőt jól játszotta el szerepét, különösen nevetésre fakasztott bennünket Forgó jelenete, midőn becsipve jött úveggl kezében Széfi költyénit. Először láttuk ez alkalommal színpadon Longinovits urat (Boros) és Cicatricis urat (Róffy). Az első elég hüen adta elő a korcsmárost, míg az utóbbi a fűrgő szabó gyermekes csintalanságát jól utánozta.

Végzetül adatott: „Mért nem házasodik a sógor?” vígjáték 1 felvonásban Balázs Sándortól. Rebák Juliska k. a., ki részére — ezen darabot illetőleg — a koszoru iteltetett, élénk játékaikkal minden fűrgeséget felhasználta, hogy hüen jellemezen előtünk egy jelenetet a házas életből, hogy élénk tárja példányképét a türelmetlen, ideges és durcász nőnek, kik a helyett, hogy férjekben táplálják a forró érzelmeiket s őket bevezessék a házas élet békejébe és melegelettségében, maguk viseletével kétségbeesésig hozzák s megkeserítik neki a házas életét. Hiába iparkodott Jovánovics Emil ur (Daru Gergely), hogy mint Ernesztina sógora lecsillapítsa annak hevességét és kibékítse férjével — még a fekete mellénye regényének szép elbeszélése sem volt képes véget vetni türelmetlenségének, hogy férje oly soká várhatja az ebédet. Daru Márton, Ernesztina férjének szerepét, Dr. Dima J. Dusan bírta. Correct játékában Ernesztina jellemének épen ellenkezőjét láttuk; de hábar szerepében csendes, jó és phlegmaticus, phlegmája egyszerű hevessegre és dübre változik, midőn Ernesztina mérgétől elragadtatva egy tányért vág a földhöz; ő is dühének kifejezését adva kettőt csap az első után. A férj és feleség közti folytonos veszekedés — mely tulajdonképen a darab characteristicája — nem engedte meg Gergely sógornak, hogy történetét: „Az állatkertben vagyok...” befejezhesse s azt oly kitűnő kétségbeeset mimikával adta, hogy a közönség zajos tetszés nyilvánításában bőven részesült. Ezen darabban láttuk először színpadon Rebák Terka k. a. Juli szakácsné szerepében. Mint fiatal, kedves szép jelenés, élénksége és naivitása által, melyet igen ügyesen tudott felhasználni, tökéletesen kielégítette a közönséget.

Ha talán még egy előadás rendeztetnék, becses engedelmével jelenleni fogom.

Egy néző.

IRODALOM.

A „Vasárnapi Ujság” augusztus 1-son száma következő tartalommal jelent meg:

„Belgium királyai.” — „Petőfi egy kiadatlan költeménye.” Közli Majláth Béla. — „Jobb kezem”, elbeszélés, írta Baksay Sándor. — „A belga király palotái.” — „A gözház.” — Verne Gyula regénye. — „Egyveleg.” — „Szabóky Adolf.” — „A zászló-kiosztás ünnepe Párisban.” — „Látogatás Kossuth Lajosnál.” Ballagi Aladártól. — „A budapesti középdöről.” Hoitsy Páltól. — Irodalom és művészet, közintézetek, egyetemek, egyház és iskola, mi újság? stb. rendes heti rovatok.

Képek: A belga királyi pár. — I. Lipót, a belga dynasztia alapítója. — A laekeni

kastély és park. — A királyi palota Brüsszelben. — „La Belgique Illustrée” című díszműből. — A gözház. — A zászló-kiosztás ünnepe a Longchamps-téren Párisban. — Szabóky Adolf.

A „Világkrónika” 31-ik száma következő tartalommal jelent meg:

„Tuzerségünk az alban határszélén.” (Képpel: Hegyi ágyúk szállítása.) — „Tüz, víz, levegő — mint temető.” (Harom képpel: 1. Halottégetési szertartás. 2. Temetés a tengeren. 3. Pusztai sir Ausztráliában.) — „A Bastilla bevételé.” — „Bosnyák adomák.”

A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára negyedrre 2 frt, a „Politikai Ujdonságok”-kal együtt 3 frt. — Ugyancsak a Franklin-Társulat kiadó-hivatalában (Budapest, egyetemutca 4. sz.) megrendelhető a „Képes Néplap” legolcsóbb újság a magyar nép számára, felévre 1 frt. — E három hetilap melléklapja a „Világkrónika” képes hetikölöny megrendelési ára a Vasárnapi Ujság, Politikai Ujdonságok vagy a Képes Néplap előfizetői részére negyedrre 50 kr., felévre 1 frt.

HIRHARANG.

* **Neecrolog.** Folyó hó 2-án temették el Mencer Mihály bankigazgatót, ki üdülést keresve a marillavölgyi furdőben, itt szélhűdés következtében július 29-én, 10 órakor éjjel meghalt. Halála általános részvételt keltett az egész délvidéken, mely imposánst nyilvánult a halotti végtisztesség megadásában. A megyei tisztikar a főispánnal, a törvényszék, hatóság és ezernyi nép jelent meg temetésén. Gyönyörű koszorúk díszíték a koporsót és manifestáltak az elhunyt érdemeit, ki mint financier, mint a megyei és társadalmi életnek embere mindenütt közbecsülésben és tiszteletben állt. Az általa alapított hitelbanknak alapításától kezdve ő volt igazgatója és lelke; az intézetnek ügyeit oly ügyességgel és tapintattal vezette, hogy ez a monarchiában előfordult súlyos megrazkodatások közt is szilárdul állt és nagy jelentőségre vergődött. De mint a közélet emberének is nagy tekintélye volt. Önzéstelenül és feláldozó hazafisággal vett részt a megyei életben mint megyei és köz-igazgatási bizottsági tag. Munkásság tagja a közéletnek mála aligha volt; minden gyűlésen, minden értekezleten megjelent és hallatta szavát, a meggyőződésével, hevével és az érvek súlyával védvén vagy támadván meg a szóban forgó ügyet. — Sokszor opponált, oppositíója azonban mindig észszerű, megfontolt volt. A polgartársaitól ráruházott kötelességeknek és bizalomnak a pedánsággal felelt meg. Neve a megye történelmében a szellemi és anyagi téren nem egy vívmánnyal forrt össze, így nevezetesen a helybeli főgymnasium alapítása körül neki sokszoros érdemei vannak. Minden szepért és jóért lelkesedett, minden nemes czélért küzdött, szóval és tollal harcolt megyéje és szülővárosa, Nagy-Besekerek érdekében, melynek képviselő és központi választmányi tagja is volt. Megyénk jeles harcosát, városunk és társadalmunk derék és tetőtől talpig becsületes embert veszített benne, kit sok szegény, ismerős és rokon sirat. Áldott legyen emléke!

* **A közlekedési miniszter** a magyarországi összes utakon métermérték szerinti felmérését és kilométer szakaszokra való felosztását elrendelte. A munkálatok, melyekhez a mérnökök már ki is rendeltettek, ország-szerte a jövő hó második felében már meg is fognak kezdeni.

* **Vasutunk ügyében** Dr. Demkó Pál a létesítő bizottság alelnöke, Molnár Mihály és Steingaszner Kálmán mérnök urak beutazták az érdekelt községeket, hogy az indóházak helyére illetőleg megállapodásra juthassanak. Az érdekelt községeknél sikerült megállapodásra jutniok s így minden nehézség nélkül az előmunkálatok már megkezdhetők. Ez alkalommal átrándult a bizottság Adrada, hogy megtekintésük a Körös-völgyi vonalt, hol azon tapasztalatra jutott, hogy e vonal, mely sokkal kedvezőlenebb viszonyok közt épített, s forgalom tekintetében is sokkal hátrább áll a nálunk tervben lévő vonalnál, mégis meghozza a befektetett tőkének 12% Szégyen lenne tehát, ha ezen megyénk fölvirágztatására nyújtott alkalmat elmulasztanók felhasználni akkor, midőn a kormány is kész támogatni törekvéseinkben.

* **A phylloxera ügyében.** A földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. ministerium szakértőket küldött ki, hogy hazánk szőlőterületeit mihamarabb megvizsgálván, ki lehessen tüntetni, mily mértékben lépett eddig föl szőlős gazdáink réme, a phylloxera. A küldött szakértők közül torontálmegeye északi felére Záray Ödön aradi igazgató-tanító lett kinevezve, ki működését f. hó 27-ik óta Perjamoson már meg is kezdte. Ez alkalommal figyelmeztetjük szőlőbirtokosainkat, hogy ha gyanus jelek, mint: sárga levelű, satnya tenyészeti s kerek folton levő kiszáradt s kiszáradó félben levő töké mutakozzanak, ne készenek ezekről a megérkező szakértőnek jelentést tenni, hogy a még kis területen lévő baj ellen kellő orvoslást lehessen foganatosítani. Adja az ég, hogy a ministeri kiküldött megyénk területén ne constatalhasson phylloxera vést!

* **A nyár.** A mult hetekben a napisten a legbőségesebben lövelte vidékünkre sugarait. Kimeríthetetlen volt szeretete, melyet ránk árasztott és működésének a néha kisértetiesen feltűnedező felhők sem vethettek véget. Újból felszöktette a hévmért 23 fokoz 35-re, mi bizonyára megérdemelte, hogy isszadtunk és fűrdünk. Nemsokára valószínű azonban az a francia közmondás: les extrêmes se touchent. Július 31-én este felé sötét tornyos felhők keletkeztek az égen, villámokat szórva, mintha

az ítélet napja következett volna be. A villámok cikázása és a láthatár alatti villámok egyidejű visszfénye az e közben támadt óriási viharral, mely százados fákat rántott ki és házfedeleket vágott le az utcákra, pusztulással látszott fenyegetni. Ijesztőbb vihart alig látott vidékünk. Mintha csak Dante malebolgiajában lettünk volna. A szél azonban csakhamar elűzte a felhőket, melyek sok vidék pusztulását okozták. Így Szent-Mihályról jelentik, hogy e szegény, becsületes és szorgalmas magyar népek dobányultvényeit a jég teljesen tönkre verte és így az amugy is szegény szellérnépet koldusbotra juttatta. Augusztus 2-án városunkban és a vidéken újra megnyiták az ég csatornái és áztatták a szomszaj földet, reményt keltve, hogy az őszi ültetvények majd friss erőre kapnak.

* **Elemi csapások.** Az állami vaspálya patronatusa alatt lévő Steyerdorfban mult hó 28-án egy bányász házában tűz ütött ki, 51 ház, 2 magtár teljesen leégett. A tűz gyors elterjedését a szélvész is előmozdította; vízhiány következtében a tűz másnap is lángba borította a virágzó községet. A kár mintegy 500.000 fra rug. Emberélet is esett áldozatul; egy gyermek benégett, egy másikat a vízfordókocsi taposta össze.

* **Széchenyfalváról** írják, hogy f. évi július hó 31-én Széchenyfalván és környékén iszonyu förgeteg pusztított. A roppant szélvész 10—15 éves fákat tört össze és tépet ki gyökereitől; egy szomszéd tanyán egy ujonnan épült kukoricza-görét egészen elpusztított és a keresztben és káralban álló gabonában nagy kárt okozott. Nagyobb azonban a kár, a mit a majdnem hihetetlen nagyszemű jég a tengeri vetésekben okozott, s hogy teljesen tönkre nem tette, az csak annak köszönhető, hogy a jég csak néhány perozig tartott és meglehetősen ritkán esett. A jégdarabok közül a kisebbek galamb-, a nagyobbak ludtojás nagyságúak voltak.

* **Nagymérvű lopás.** Lucsics Miklós, helybeli fakeskedőnek a gymnasiumi utcában lévő házában f. hó 1., 2. vagy 3-án nappal nagymérvű lopást illetőleg betörést követtek el. Míg nevezett kereskedő családjával és cselédségével nagy terjedelmű fakeskedése végett nappal rendszeren házában alsó, a Begára néző udvarán lakik, valamely cseléd vagy más betörő e körülményt felhasználva, a felsőutcai lakás folyosóját és szobáit tolvajkieszköz segítségével felnyitotta és az üvegmáriomból ezer forintot meghaladó arany és gyémánt ékszereket zsebre rakva senkítől nem látta el. Jellemző, hogy a tolvaj az ezüstneműkhez nem is nyúlt, sietségében a szekrényt át sem kutatta, mert a szekrény hátsó részén papírosba burkolt 350 forintnyi bankpénzt észre sem vette, de annál ravasszabb módon az ékszerek tokjait helyükön hagyta. A tolvajt eddig nem puhalták ki.

* **Kereskedők gyűlése.** Az általunk jelzett kereskedők gyűlésén kevesen jelentek meg. 28 községből 49 érdekelt jelent meg, minek következtében a gyűlés constatalta, hogy a gyér látogatottság miatt nincs jogában az egész megyei kereskedői testület nevében tárgyalásba bocsátkozni és határozatokat hozni. Az alig egy óraig tartott tárgyalásról kevés feljegyzeni való volt, mert a gyűlés oly kezdetleges álláspontról indult ki, hogy az ujkor haladó nézeteivel csakhamar összeütközésbe került. A tárgyalások eredménye, hogy bizottságot neveztek ki, mely hivatala lesz a megyei hatóságoknál lépéseket tenni a hálalás korlátozása végett.

* **Tanárválasztás.** A nagy-kikindai gymnasiumnál üresedésben levő classica philologiai tanszékre, mint értesülünk, Dr. Kálnay vizsgált tanár úr van kiszemelve. — Valóban szerencsésebb választást nem lehetne a vizsgáló bizottság. Kálnay úr a fővárosi tudós körökben is elismert tekintély.

* **A budapesti kereskedelmi akadémia,** a hogy lapunk hirdetései rovatában is említve van, f. é. szeptember 1-én nyitja meg a 24-dik iskolaévét, és e, minden tekintetben példásan vezetett intézet, mely kitűnő tanerői és tervei miatt még a külföld előtt is tekintélyvel bír, a tanszakmában mindazt nyújtja, a mi e tekintetben a jelenkorban követeltetik.

* **A szerzójavói tüzkarosultak javára** a törvényhatóságokban eszközölt gyűjtés eredménye fejében: Torontálmegeyéből 116 frt 75 kr. és Abaujmegeyéből 46 krnyi összeg lön az illető főispánok által a magy. kir. belügy-ministeriumhoz felterjesztve, honnan ez adományok a közös pénzügyministerium útján rendeltetik helyére juttattak.

* **A magyar tüzoltók** ez idei, Pozsonyban tartandó ötödik országos közgyűlésének programja: Aug. 19-én. A vendégek és résztvevők fogadtatása, a kiállítás megnyitása; ünnepélyes üdvözlés és társas összejövetel a Pálffy-féle kertben, aug. 20-án. Hajnali riadó. A meghatalmazottak igazolásainak megvizsgálása. A kiállítási „Jury” alakulása és előmunkálatai. A kiállítási tárgyak vizsgálása. A pozsonyi önkéntes tüzoltó-egylet nyilvános gyakorlata a „vásártéren.” Zene a sétátéren, esetleg színházlátogatás, hol diszeladás adatik; szombat, aug. 21-én. Hajnali riadó. A pozsonyi önkéntes tüzoltó-egylet iskolai gyakorlata. A magyar tüzoltó-szövetség közgyűlése a városzhagy nagy tanácsstermben. Diszebéd a megyeház nagy tanács-termben. — A kiállított tárgyak vizsgálatának folytatása. Kirándulás a közeli hegységekbe; vasárnap, aug. 22-én. Hajnali riadó. A kiállított tárgyak vizsgálatának esetleges folytatása. Diszmenet. A „Jury” által megszavazott díjak kihirdetése és a kiállítás bezárása. Végre nagy bucsuünnepély a városliget „zabosnak” elnevezett részében.

Közgazdaság.

Gyors tyukhizálási mód. Rendkívüli esetben s különös czélakra a következő módon lehet tyukokat hizlalni: a hizlalandó állatokat egy fapálczából összeállított ketrecbe helyezük, mely mintegy két lábnyi magasságban van a föld felett elhelyezve, s melynek fenekét naponta száraz fahamuval kell behinteni. Táplálékul 8 vagy 10 napig egy evőkanálnyi szénsavas nátriummal kevert befőzött tejben főtt rizst kell a tyukoknak adni, e mellett kétszer napjában friss vizet tisztá edénybe. A táplálékot legjobb kő vagy agyag edényben nyújtani, mert ezek könnyebben tarthatók tisztán, s főképp nem savanyodnak meg, mint a faedények. Ezen eljárás mellett a tyukok 8-10 nap alatt tökéletesen meghízának, husok rendkívül gyenge és fehér s olyan izletes lesz, minő semmi más hizás-mód mellett el nem érhető.

Miként lehet a paszuly és ugorka termését düssá tenni. Ha minden paszulyt letépünk, még a már vén és többé nem használhatókat is, akkor a paszuly egész a fagy beálltáig folytonosan virágzik és terem. Ellenben, ha csak néhány paszulyt is a száron hagyunk, a virágzás idő előtt megszűnik, mivel a növény tovább tenyészési ösztöne ki van elégítve. Éppen így van ez az ugorkával is. Milyhelyt a mag képzése végett néhány ugorkát a száron hagyunk, a virágzás és újabb termés megszűnik. (M. G. L.)

Zsírfortoknak eltávolítása a posztó-neműkből. 4 deciliter forró vízben 30 gramm porrá tört porist (Borax) föloldunk, ezen oldattal, ha kihűlt, a pécészte helyeket egy tiszta rongy segítségével ismételve jól megdörzsöljük és azután száradni hagyjuk. Ezen oldat eldugaszolt palackban, huzamosabb időig eltartható. (M. G. L.)

Avas vajnak ismét jó izt adni. 12 dekagramm só, ugyanannyi közönséges cukrot és egy dekagramm tiszta hamuzsirt másfél liter hideg friss vízben föloldunk és a romlott vajt ezen oldatban jól összegyúrjuk, azután pedig 48 órán át sóval behintett hordósákban hagyjuk, mire kellemes ízét újból visszazakapja.

Legyek nem piszkítják be a tükröket és ablakokat stb. ha azok oly vízzel mosatnak meg, melyben vereshagyma meglágyulásig állott, s mely gyenge hagymaszagot vett fel. A balhák pedig elpusztulnak, ha a következő keverékkel, mely kellemes illatú, az ágy belocsoltatik: szegfűolaj 10 gramm, Carbolav 2 gramm, kölni víz 100 gramm, hígított szesz 70 gramm. (V. L.)

Patkányok és egerek ellen. Két mély tányért veszünk; ezek egyikét liszttel, a másikat vízzel megtöltjük és egymás mellé állítjuk azon helyre, a hol ezen utálatos és nagy kárt okozó hivatlan vendégeink mutatkoznak. Ezek ebből enni és inni fognak, s más napon pajtásaitak hívják a lakomára. Ily módon

a liszt több napig minden keverés nélkül nyújtatik nekik, a mig egészen biztosan érik magukat. Ezután a liszt súlyához képest fölig égetett és porrá tört gypsszel összekeveretjük. Még jobb, ha ezen keveréket egy kevés czukorral vegyítjük, mert a patkányok és egerek nagy nyenczek. A vízzel telt tányér vagy más lapos edény ujjal friss vízzel felállítandó. A patkányok és egerek ezen keverék lisztből most már bőven étkeznek, és szomjukat oltandók a vízből sokat fognak inni. A gypsz megkeményedik a patkányok és egerek beleiben, és a pákosztos nyenczek halálát okozza. — Ezen módon, ha ezt jól alkalmaztuk, a patkány és egérkolónia legnagyobb része kipusztítható. Ezen pusztítási mód azért ajánlható leginkább, mert nem mérge. (Gallus.)

Franciaországban a borászat érdekében a vasutársulatok is áldozatoktól vissza nem riadó odaadást tanúsítanak. Így a phylloxera-biztosítók egész év tartamára ingyenyjeggyel látták el; állítottak fel szénkéngyárakat a szőlő fenntartására, s a phylloxera irtására s a károsult bormerlel közönségnek az előállítás ár mellett adják el; a szénkéngét minden vasuton díjmentesen szállítják, tartanak szaktanárokat szép díjazás mellett, kik a károsult vidékeken a népet felkeresik és a phylloxera elleni intézkedésekre gyakorlatilag tanítják. Ez az oka, hogy Franciaország, dacára a nagy phylloxera-károknak, még mindig képes ádag 40-50 millió hektoliter bort termelni (81 millió hektoliter helyett). A francia vasutársulatok igen helyesen járnak el, mert meg vannak győződve, hogy a borvidékek elpusztulása a borszállítás megszűnését, ez pedig az ő jövedelmük csökkenését fogja előidézni. A mi vasutársulatunk ez érdemben tudunkkal eddig semmit sem tettek, de még lesz alkalmuk tesheti, ha be akarják bizonyítani, hogy annyi hazafiás és helyes közgazdasági érzelékük ők is bírnak, mint a francziák.

TÖRVÉNYTEREM.

A nagy-becskeréki e. f. kir. törvényszéknél folyó évi augusztus hó 4-én tartott nyilvános ülésében következő perek adtak elő:

- Előadó: Kühnel Oszkár, kir. törvszéki bíró.
3555. sz. 1880. — Schwarz Magdolnának, Leth, született Vogel Terézia elleni, szerződés kiállítására és jár. pere.
2134. sz. 1880. — Bonert-Seeler Teréznek, Bonert János és Péter elleni, 874 frt nőhozomány és jár. pere.
2830. sz. 1880. — Trifunagyis Jásának, Trifunagyis Kuzmán és érd. társai elleni, fél hold réti föld iránti újított pere.
3827. sz. 1880. — Tapaviczky, született Csordárov, Szlavna és érd. társainak, özv. Jovánov, született Csordárov Véca elleni, örökség iránti pere.

Közgazgatási bizottság.

Torontálmegye közgazgatási bizottsága 1880. évi augusztus 2-án tartott rendes ülésének tárgysorozata:

- I. Adóügyek:
1. Olgvai Nagy János, bocsári lakos, fényüzési adó leírása tárgyában. — Kérelmével elutasították.
 2. Eremits Pál, nagy-kikindai lakos, folyamodványát, melyben az 1878. és 1879. évekre kirótt kereset-adójának ujabbani tárgyalását kérelmezi. — Adófelügyelőségnek kiadatni rendeltetik.
 3. Klein Netti, n.-kikindai lakosnő, adóosztáza tárgyában beadott folyamodványa. — Adófelügyelőségnek kiadatni rendeltetik.
 4. Zweekits Annának, mokriini lakosnő, az ingatlanaira elrendelt végrehajtás beszüntetése iránti felebbezése. — Járási szolgabírónak kimerítő jelentéstételt végett kiadatni.
 5. Badryicski Milán, mokriini lakos kérvénye, melyben adóhátralék tekintetében részletfizetés engedélyezése iránt eszedik. — Járási szolgabírónak kimerítő jelentéstételt végett kiadatni.
 6. Gilvassy János volt végrehajtó, Karlova község elleni panasz tárgyában. — Kérelmével elutasították.
 7. Kis-Jécsa községre vonatkozó 1879. évi földárja tárgyában adóleírás. — A leírás fogantatása végett, a kir. adófelügyelőnek kiadatni.
 8. Horvát-Neuzina és Velika-Gréda pusztára vonatkozó 1879. évi földárja tárgyában adóleírás. — Hasonlóan.
 9. Volujev községre vonatkozó 1879. évi földárja tárgyában adóleírás. — Hasonlóan.
 10. Németh községre vonatkozó 1879. évi földárja tárgyában adóleírás. — Hasonlóan.
 11. Gróf Nákó Kálmán, n.-szt.-miklósi lakos felszólamlását a f. évi 1019. sz. alatt hozott határozat ellen. — Hasonlóan.
 12. Báró Révay Simon részére 1879. évi földár kárczimeni földadó leírása tárgyában. — Hasonlóan.
 13. Kanak község részére 1879. évi földár kárczimeni földadó leírása tárgyában. — Hasonlóan.
 14. Mellenze község felebbezését a f. évi 2026. számú határozattal kimondott felelősség ellen. — Felebbezésével elutasították.
 15. Szeifart Miklós, gyertyámosi lakos, tőke-kamat adóleírasi kérvénye. — Adófelügyelőnek kiadatni rendeltetik.
 16. Nagy-Margitta és Zichyfalva községek részére engedélyezett földadó leírása tárgyában. — A leírás fogantatása végett, a kir. adófelügyelőnek kiadatni.
 17. Ujvár község részére engedélyezett földadó leírása tárgyában. — Hasonlóan.
 18. Ignyin Pája, szerb-szt.-péterei lakos elleni vezetendő dologi végrehajtás tárgyában. — A végrehajtás elrendeltetik, a végrehajtás fogantatásával a megyei tisztii ügyesség bizatik meg.

19. Weinberger Mór, bresztováci lakos, kereskedelmi adó leírása iránti kérvénye. — Adófelügyelőségnek kiadatni rendeltetik.
20. Velcov Rokus, ó-bessenői lakos, mint néhai Velcov Rokus örökösének a maga és kiskoru Kovács István gyermekei gyámjának a kincstári tartozások behajtása végett dologi végrehajtás elrendelése végett kérvénye. — A végrehajtás elrendeltetik, a végrehajtás fogantatásával a megyei tisztii ügyesség bizatik meg.
21. Szerb-Nagy-Szt.-Miklós község fizetési halasztás iránti kérvénye. — A nagyméltóságú m. kir. pénzügyministeriumhoz felterjesztetik.
22. Bánlak községi lakosokra vonatkozó behajthatatlanná vált adók leírása tárgyában. — Hasonlóan.
23. Rónay család, kis-zombori földbirtokosoknak, adófizetési halasztás iránti kérvénye. — A halasztás megadatik.
24. A kir. adófelügyelőnek f. évi július havi szakjelentése. — Tudomásul szolgál.

II. Közoktatásügyek:

1. Néhai Vigh Antal, volt kis-zombori községi tanító, özvegyének nyugdíjaztatása tárgyában. — Szolgabírónak kiadatni rendeltetik.
 2. Franczföld községének benyújtott felebbezése Print Nándor és Schizner János, franczföldi községi tanítók, ötöd évi pótlék kiszolgáltatása tárgyában. — A nm. vallás és közoktatási ministeriumhoz felterjesztetni rendeltetik.
 3. A parizsi községi iskolaszék által, Ergovits Pimót, községi tanító ellen emelt panasz tárgyában. — Szolgabírónak kiadatni rendeltetik.
 4. A n.-kikindai és n.-szt.-miklósi izraelita hitfelekezeti iskolák segélyezése tárgyában. — Elmőköleg nyert elintézés.
 5. A kir. tanfelügyelő f. évi július havi jelentése. — Tudomásul szolgál.
- (Vége következik.)

NYILTTÉR.*

Azon épen oly jöltevé mint megfizető, fájdalmunkat nem kis mértékben enyhítő részvétért, melyet az örök életbe szállt szeretett fivérünk Mencer Mihálynak illetve nekünk szenteltek, fogadják legbensőbb halánkat, meggyünk és városunk hatóságai testületei, ezek tisztikarai, egyletek és a nagyérdemű helybeli és vidéki közönség.

A maga és bánattelt testvérei nevében:
Mencer Lipót.

* Az e rovat alatt közölt cikkekért nem vállal felelősséget a szerk.

H I R D E T É S E K.

6664. sz. k. i. 1880. **Hirdetmény.** (137-1.1)

A hadmentességi díjról szóló 1880. évi XXVII. t. cz. kerestülvitele szempontjából, a hadmentességi díj lefizetése végett, melyre mindazok kötelezvék, kik 1845-től kezdve születtek és 1869-től kezdve a sorozó bizottságok által a katonai szolgálatra alkalmatlanoknak találtak, vagy családi viszonyok szempontjából felmentettek, valamint mindazok, kik sorozóztak ugyan, de a 12 évi szolgálati idő letele előtt elbocsájtattak, ezennel felszólítottanak valamennyi egy helybeli mint idegen ugyan, de helyben tartózkodó, hadmentességi díj fizetésére kötelesek, miszerint a bevallási iverk kitöltése végett 8 nap alatt, azaz f. évi **augusztus 1-től augusztus 8-dikig** a helybeli számvevői hivatalban annál bizonyosabban jelenkezzenek, mivel ellen esetben ezen határidő eltelte után, a törvény értelmében eljárás fog követettni.

Azon hadmentességi díj fizetésekre vonatkozólag, kik időközben elhaltak, tartoznak azok szülei, özvegyei és gyámjai az illetők halotti bizonylatát fennt kített határidőben a helybeli városi főjegyzői hivatalban betérjesztetni. Tudomásul hozatik ezzel egyidejűleg, hogy az illető lelkeszi hivatalok a fenntidézett törvényezikk értelmében ezen halotti bizonylatokat díjmentesen kötelesek kiszolgáltatni.

Kelt N.-Beckereken, 1880. évi július 28-án.
Polgármester szabadságon:
Nikiforovits Eta,
tanácsnok.

4134. sz. k. 1879. **Pályázat.** (140-3.1)

Torda községében üresedésbe jött orvosi állomás választás utjáni betöltése f. é. **szeptember 4-én, d. e. 9 órakor, fog Torda községében eszközöltetni.**
Ezen állomással 1000 frtnyi évi fizetés van egybekapcsolva; látogatási díjak nincsenek; az orvos a halotti kényi teendőket teljesíti és minden szemléért 20 krnyi díjt kap, valamint köteles leend, házi gyógytárt is tartani.
Felhivatnak ennél fogva mind azon orvostudorok, kik ezen állomásra pályázni szándékoznak és a magyar nyelvet szóval és írásban bírják, hogy az 1871-ik évi XVIII. t. cz. 74. §-a s 1876-ik évi XIV. t. cz. 143. §-a értelmében felszerelt folyamodványaikat a választást megelőző napig Torda község előjáróinál benyujtsák.

Kelt N.-Beckereken, 1880. évi augusztus 1-én.
Bakalovich Ágost,
szolgabíró.

2351. sz. k. i. 1880. (139-3.1)

Pályázati hirdetés.

Dr. Bartos Lajos elhalálása által üresedésbe jött billéti községi kórorvosi állomás, melylyel 400 frt évi fizetés van összekötve.
Ezen kórorvosi állomáshoz tartozik Sándorház és Ujhely.

Pályázni szándékozők felhivatnak, miszerint kellően felszerelt folyamodványaikat f. évi augusztus végeig ezen szolgabírósághoz benyujtsák.

Felelős szerkesztő: Létmányi Nándor.

A választás f. évi szeptember 4-én, d. e. 10 órakor, fog a billéti községi irodában tartatni.

Kelt Csenején, 1880. évi július 27-én.
Dellimanics Imre,
szolgabíró.

1728. sz. k. i. 1880. (136-3.3)

Pályázati hirdetés.

A szerb- és magyar-íttebeli községi kórorvosi állomás lemondás folytán megürülvén, annak választás utján leendő betöltésére ezennel pályázat nyitattik s választási hatánapul f. évi **augusztus 25-ik** napjának, reggeli 10 órára Szerb-Ittebe községében kintűzetik.

Ezen kórorvosi állomással a szövetkezett községek részéről 500 frtnyi évi fizetés és azonkívül a nappali 50 kr. és éjjeli látogatásért 4 frtnyi megállapított díjnak élvezete van egybekötve.

Felhivatnak tehát a pályázni szándékozők, hogy az 1871. évi XVIII. t. cz. 74., valamint az 1876. évi XIV. t. cz. 43., illetve 143. §-ai értelmében felszerelt folyamodványaikat a választást megelőző napig ezen szolgabíróságnál benyujtsák.

Kelt Párdányban, a szolgabíróságnál 1880-ik évi július 16-án.

Hertelendy Imre,
szolgabíró.

„THE GRESHAM“
életbiztosító-társaság Londonban.
Magyarországi fiók: Budapest, Fer. József-tér 5. Ausztriai fiók: Bécs, Opernring 8.
A társaság vagyona f. res 66.576.023-95
Évi bevétel biztosítások és kamatból 1879. évi június 30-án f. res 13.628.702-40
Kifizetések biztosítási és járadéki szerződésnek s visszavásárlások stb. után, a társaság fenntállása óta (1848) f. res 36.000.000-
A legutóbbi tizenkét hónapos üzleti idő alatt a társaságnál f. res 58.340.600-
értékig nyujtattak be ajánlatok, miáltal a legutóbbi 25 év alatt benyújtott ajánlatok összértéke több mint f. res 945.062.825-
értékre meggy. —
Tervezetek s minden közelebbi felvilágosítások a vidéki úgynök és a magyar és osztrák fiókok által adatnak. (33-6)

A BUDAPESTI kereskedelmi akademia

alsó középiskolához kapcsolódó három évfolyamból álló nyilvános felsőbb kereskedelmi tanintézet, melyhez még egy előkészítő osztály is csatlakozik, f. év szeptember 1-én nyitja meg huszonnegyedik iskolai évét; a be-

Főmunkatárs: Gretcs József.

Nyomatott kiadó Pleitz Fer. Pál könyvnyomdájában Nagy-Beckereken.

iratások f. év augusztus 30-ától szeptember 5-ikéig eszközöltetnek.

Az előkészítő osztályba való felvételre a betöltött 13-ik életév, meg a 3-dik középiskolai osztály bevégeztének megfelelő ismeretek kimutatása (vagy bizonyítványnyal, vagy felvételi vizsgálat utján) kívántatik. Az évi tandíj 150 forint. Az intézet érettségi bizonyítványai az **egyévi önkényes szolgálatra** jogosítanak. Minden egyebekre szivesen nyujt felvilágosítást, valamint programokkal és prospektusokkal ingyen szolgál az intézet igazgatósága. (138-2.1)

Dr. HANDLER MÓR,
orvos és sebésztudor, szülész és szemész.
gyógyít gyökeresen fényes s tartós siker **biztosítása** mellett mindennemű **titkos betegségeket**
1) az **önfertőzésnek** minden következményeit, u. m.: az **ingerlékeny gyengéset, az ondőfolyást, különösen a tehetetlenséget** (elgyengült férfierőt),
2) **hugycsőfolyásokat** (még idültkelet is), a **nemzőrészek bujakóros fekélyeit és másodrendű bujakórt** minden alakjában és elcsúfításában;
3) **hugycsőszűkítéseket;**
4) **fris s idült nyakfolyásokat nőknél, az úgynevezett fehér folyást, és az onnan eredő magtalanságot;**
5) **börkiütéseket;**
6) a **hugyhólyag betegségeit és minden nemű vizeletelési nehézségeket.**
Rendel naponként: délelőtt 10 órától 1-ig, délután 3 órától 5-ig, és este 7 órától 8-ig.
Lakik: PESTEN, belváros, kigyó-utca 1. szám, kigyó-és város ház-utca sarkán, (Rottenbiller-féle házban) I-ső em., bemenet a lépcsőn.
Díjjal ellátott levelekre azonnal válasz adatik, és a gyógyszerek megküldetnek.
Galandféreg (Pántlika-giliszta)
6 óra alatt kihajtatik. (127-5)